

2024: Vol 5, Nr 1

doi: 10.24834/jotl.5.1.1237

VARFÖR GÖR JAG PÅ DETTA VIS? EN REFLEKTION ÖVER RESAN I UTVECKLANDET AV HÖGSKOLEPEDAGOGISK KOMPETENS

Jonas Olofsson

Malmö universitet, Hälsa och Samhälle, institutionen för vårdvetenskap. jonas.olofsson@mau.se

Abstract

The Nurse Education at the department of Nursing Science, Malmö University, leads to becoming a registered nurse. The prerequisites to deal with as a teacher in the education can, on one hand, include increased demands on student completion, meeting EU directives for clinical practice education with may reduce time for theory as a result, challenges to meet students' learning styles and insufficient financial resources. On the other hand, there are students with individual needs and resources with a dream and drive to get an education, teachers with competence and a desire to be good educators. How do I handle this? How can I, in my role as a lecturer in nursing education, use my mandate with the conditions that I have access to in the best way? The large number of students in the auditorium for a lecture becomes a prerequisite for managing the number of students, but how do I take on the challenge of providing quality education at the same time?

This text reflects on how one's own pedagogical role in education and different educational cultures have and can develop over time and relate to Mau's strategies as well as a concrete example of improvement work.

Keywords: higher education role, development, educational culture, challenge, expectation.

Sammanfattning

Det tre-åriga utbildningsprogrammet för sjuksköterskor vid institutionen för vårdvetenskap, Malmö universitet leder till ett legitimationsyrke. Förutsättningarna som lärare har att förhålla sig till kan å ena sidan

innehålla ett ökat krav på studentgenomströmning, uppfylla EU direktiv för verksamhetsförlagd utbildning med minskad tid för teori till följd, studenters olika lärstilar samt ekonomiska begränsningar. Å andra sidan finns studenter med individuella behov och resurser men med en dröm och ett driv att utbilda sig, lärare med kompetens och pedagogisk vilja. Vilken vågskål väger tyngst? Går det att få balans? Hur kan jag i min funktion som adjunkt på sjuksköterskeutbildningen använda mitt mandat med de förutsättningar som jag har på bästa sätt? Storföreläsningar i aula blir en lösning för att hantera mängden studenter, men hur tar jag mig an utmaningen att samtidigt ge en utbildning med kvalitet?

Den här texten reflekterar över hur den egna pedagogiska rollen i utbildningen och olika utbildningskulturer har och kan utvecklas över tid samt hur jag kan förhålla sig till Mau:s strategidokument genom ett inledande konkret exempel på förbättringsarbete genom en läraktivitet kallad Veckans Workshop.

Nyckelord: högskolepedagogisk roll, utveckling, utbildningskultur, utmaning, förväntning.

Prolog

Dörren öppnas in till skolsalen och jag ser hur ett tjugotal studenter reser sig från sina stolar och ställer sig bredvid sina bänkar nästan i givakt. Med försiktiga och något osäkra steg går jag in i klassrummet och tänker: ”Hur ska jag någonsin kunna leva upp till deras syn på hur en lärare ska vara?” Situationen utspelar sig i Beijing, Kina, där jag hade förmånen att undervisa vårdpersonal – undersköterskor, sjuksköterskor och läkare – i omvårdnad vid demenssjukdom. Glatt hade jag tackat ja till det äventyr erbjudandet innebar utan att nämnvärt reflektera över vare sig hur jag skulle förhålla mig till kontext, kulturella skillnader eller överbrygga övriga barriärer för ett optimalt lärande. Materialet för undervisningen var förberett och byggde på evidensbaserat material från stiftelsen Silviahemmet, som varit föregångare i demensutbildning på svensk mark. En kraftigt ökad åldrande befolkningen i Kina leder till fler personer med demenssjukdom vilket är en utmaning att hantera. Utbildning av vårdpersonal är ett led i hanteringen. Det vilade ett ansvar på mina axlar. Ganska snabbt lyckades jag övertala studenterna att de inte behövde resa sig för mig i klassrummet och ganska snabbt byggdes goda relationer. Det var en fröjd att undervisa studenterna, som var ivriga att lära sig.

Förutom faktakunskaper kring demenssjukdom var undervisningen även fokuserad på personcentrerad omvårdnad. Demenssjukdom kan innebära etiska dilemman på grund av personernas nedsatta kognitiva förmåga. Ett sätt att lyfta etiska dilemman är att arbeta med patientfall för reflektion. Fundersamma lyssnade de till ett patientfall och olika aspekter och förslag på åtgärder för att lösa problemet lyftes fram. Det fundersamma ersattes dock av frustration när de förstod att det inte fanns bara ett rätt svar eller ett fel svar utan dialogen växlade mellan ”å ena sidan och å andra sidan...”. Studenterna sa med enad stämma ”men tala om för oss vad som är det rätta svaret!”. Jag befann mig i en kontext där utgångspunkten för lärandet var den monolog läraren förmedlade med det korrekta svaret och inte i form av dialog och medskapande. Lärandet innebar för studenterna hårda studier för inläring. Det fanns ett rätt svar och det fanns svar som var fel. Kunskapen överförs från lärare till student och inte genom aktiv studentdelaktighet. Denna händelse har påverkat min syn på lärande och hur min högskolepedagogiska

gärning bör utvecklas. För hur gör jag? Och varför? Är jag en kunskapsöverförare eller ser jag studenten som aktiv och ansvarig för sitt lärande? Hur kan jag i så fall öka studentdelaktigheten?

Introduktion

Vid institutionen för vårdvetenskap, Malmö universitet, bedrivs bland annat sjuksköterskeprogrammet vars yrkesutbildning omfattar sex terminers heltidsstudier varav 50 procent är verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Huvudområdet i utbildningen är omvårdnad. Med en tydlig progression i utbildningen studeras under programmets andra termin en 30 hp kurs i omvårdnad med medicinsk vetenskap och VFU. Folksjukdomar studeras varvat med läkemedelsberäkning, handledning och säker vård bland annat. Studenterna genomför sina första VFU perioder i utbildningen inom geriatrisk och somatisk kontext. Studenterna har utvärderat kursen som en intressant men krävande och intensiv kurs. Den senaste tidens förändringar har bland annat inneburit utökat studentantal, minskad tid för teoretisk utbildning för att ge plats för utökad VFU. Hur använder jag som lärare det mandat jag har för min högskolepedagogiska gärning? Vilken plats i utbildningen får pedagogiken när utmaningarna hopar sig? Är studenten en produkt eller process? Hur bevarar jag kreativitet och lusten för att vara lärare? Den här texten, som varit en del av en examinationsuppgift i en högskolepedagogisk kurs, är en personlig reflektion över min roll och utveckling som högskolepedagogisk lärare.

Veckans workshop – ett medskapande projekt för sjuksköterskestudenter

Under ett kursforum yttrade en student: ”Jag har upptäckt att på den skriftliga tentamen förväntas jag som student i högre utsträckning besvara frågor om de aktuella sjukdomstillståndens omvårdnad jämfört med vad som undervisas på föreläsningarna. Hur kommer det sig?” Som kursens examinator tittade jag på min kollega, tillika kursexaminator, och vi tänkte enigt: Studenten har rätt. Trots att omvårdnad är vårt huvudämne och fokus i utbildningen har vi svårigheter att undervisa det. Samtidigt förväntar vi oss att studenterna ska kunna besvara frågorna i skriftliga tentamen och besitta kunskapen om omvårdnad under VFU genom att läsa litteraturen. Det blev startskottet på det vi kallar för ”Veckans workshop” i sjuksköterskeutbildningen, som alltså står i fokus för denna text.

Höstterminen 2023 infördes läraktiviteten ”Veckans workshop” i kursen som ett förbättringsarbete. Syftet är att studenten ska kunna tillämpa omvårdnadsprocessen kopplat till ett aktuellt patientfall, att studenten ska förstå hur sjuksköterskans kärnkompetenser används i omvårdnad samt att studenten ska reflektera över hur patientens fundamentala vårdbehov kan tillgodoses enligt ramverket Fundamentals of Care. Omvårdnadsprocessen är en strukturerad problemlösningsmodell sjuksköterskor använder i sitt dagliga arbete. Kärnkompetenser är gemensamma för alla vårdprofessioner och syftar till att tillgodose patientsäkerhet och vårdkvalitet. Kärnkompetenserna är teamarbete, personcentrerad vård, evidensbaserad vård, förbättringskunskap och kvalitetsutveckling samt informatik. Fundamentals of Care är ett omvårdnadsteoretiskt ramverk som belyser fysiska och psykosociala omvårdnadsbehov utifrån vårdens olika kontexter med fokus på att etablera en vårdrelation. Dessa områden anses vara grundläggande för en sjuksköterskas yrkesutövning och bedöms såväl i teoretisk examination som under studentens samtliga VFU med hjälp av ett strukturerat bedömningsformulär, Assessment of Clinical Education (AssCe).

Introduktionen av Veckans Workshop sker i samband med kursstart med hjälp av en inspirationsföreläsning där syftet med workshopen presenteras och omvårdnadsprocessen, kärnkompetenserna samt Fundamentals of Care repeteras. Därefter förevisas ett patientfall med hjälp av ett rollspel

med humorinslag för att belysa syftet och visa den struktur workshopen har och där studenterna aktivt deltar i lösning på rollspelets omvårdnadsbehov. Ytterligare ett syfte med inspirationsföreläsningen är att skapa förväntan på kommande workshops.

De aktuella workshopparna är förlagda i slutet av varje teorivecka. Föreläsningarna från veckan ligger till grund för ett patientfall som presenteras i anslutning till workshopen tillsammans med en kort genomgång av syfte och upplägg. Studenterna får därefter tillgång till patientfallet och startar med att identifiera det omvårdnadsbehov de anser vara mest fundamentalt utifrån ramverket Fundamentals of Care. Studenten behöver ha en förståelse för den aktuella sjukdomen och den specifika omvårdnad den kräver men också visa förståelse för hur en optimal vårdrelation kan upprättas. Såväl kulturella som etiska hänsynstagande behöver tas i beaktande. Studenterna sitter gruppvis och bearbetar frågor innan en öppen diskussion i klassrummet tar vid. Som lärare behöver jag vara vaksam och inlyssnande för att förstå var studenterna befinner sig i sin process. Motfrågor ställs för att belysa olika infallsvinklar av aktuellt fall. Frågorna ”hur” och ”varför” blir centrala och studenterna inbjuds att vara delaktiga och uppmuntrade att tänka högt. Processen fortsätter och studenterna får nya frågor att bearbeta som åter diskuteras i helklass. Workshopen avslutas med att studenterna får formulera sitt ”Take Home Message”. Allt eftersom kursen fortskrider och studenterna även tagit del av VFU ökar svårighetsgraden och komplexiteten på patientfallen i syfte att fördjupa deras resonemang och inläring. De skriftliga tentamina som ingår i kursen återknyter sedan till tankegångarna i workshopparna med patientfall där studenten får motivera omvårdnadsåtgärderna i omvårdnadsprocessen, relatera till kärnkompetenser och till ramverket Fundamentals of Care. Dessutom finns det en koppling till VFU där framför allt omvårdnadsprocessen förtydligas i det omvårdnadsarbete studenten tar del av samt i bedömningen och examinationen av studenten i kursen.

Pedagogiskt synsätt

Likt mötet med studenterna i Beijing, har det funnits – och kanske finns till viss del fortfarande – en syn på studenten som passiv mottagare av kunskap och läraren som en överförare av kunskap. I utbildningen praktiseras till hög grad allt jämt storföreläsningar med Power Point och tillhörande åhörarkopior och uppmaning att studera kurslitteratur samt enskilda skriftliga tentamen. Detta förfaringssätt bygger på synen att studenten är en konsument snarare än aktiv och delaktig i sin utbildning och sitt lärande. Krav på studentgenomströmning, resursbrist och ekonomi för såväl lärosäte som enskild student, upplevs vara barriärer för att bedriva en mer studentnära och kreativ utbildning. Studenterna efterfrågar instuderingsfrågor och begär att få tillgång till genomförda tentamen som instuderingsmaterial. Då går det också att förstå Uhnöo & Scherps (2018) beskrivning av nuläges bilden på högskolestudenten där studenten ses som curlad med bristande initiativförmåga där den stora frågan handlar om vad som krävs för att bli godkänd på kurs i stället för vad som finns att lära (ibid), vilket kan påverka framtida yrkesfunktion som ställer krav på självständighet och förmåga att arbeta patientsäkert, proaktivt, riskmedvetet och följa regelverk (Svensk sjuksköterske-förening, 2023). Vägen från den tidigare synen på läraren som en överförare av information till en syn på pedagogik där läraren stimulerar till en aktiv studerande form (Stigmar, 2009) kan verka lång och svårnavigerad. Uhno (2018) menar dock att en s.k. medskapande pedagogik som går från ett passivt lärande till att bjuda in studenten att vara delaktiga och inspirerade som medskapare i läroprocessen och kunskapsbildningen är en väg att gå (ibid).

Det finns en igenkänning i synsättet i den pedagogiska plattform som sjuksköterskeutbildningen vid institutionen för vårdvetenskap, Malmö universitet, vilar på. Den utgår från en pedagogisk plattform

som har sin utgångspunkt i en sociokulturell syn på lärande där kunskap ska vara praktisk och tillämpbar vilandes på en gedigen teoretisk och evidensbaserad grund och studenter är aktiva och delaktiga i sitt lärande, vilket byggs upp genom interaktion och kommunikation med andra (Pedagogisk Plattform vid Vårdvetenskap 2022). Det innebär bland annat att lärandet ses som en process som sker inom individen i samspel med sin omgivning samt att kunskapen integreras i praktisk handling. Grundantagandet att individen har förmåga att självständigt kunna utföra och redogöra för kunskap och inläring samt lära tillsammans i samarbete med andra har sin rot i Lev Vygotskijs (1978) teorier och dennes syn på ett livslångt kontinuerligt lärande. För att ytterligare beskriva de teoretiska pedagogiska perspektiven i utbildningen är konstruktivism synlig i Vygotskijs teorin som betonar att lärande är en aktiv process där eleverna konstruerar sin förståelse av världen genom att bygga på tidigare kunskap och erfarenheter (Pedagogisk Plattform vid Vårdvetenskap 2022). Studenten ses som aktivt deltagande och bidrar till sitt lärande. Processen och progressionen kan enligt Pettersson (2008) beskrivas genom att studenten till en början tillåts att vara nybörjare men ska röra sig mot ett fullvärdigt deltagande och bidragande allteftersom praktikgemenskapen utvecklas. Vidare utvecklas det individuella lärandet och förståelsen genom att den enskilde tar till sig och övertar en gemensam förståelse och användning av begrepp, metoder, verktyg och teknik (ibid). I Veckans Workshop handlar det om att studenten vidgar sin förståelse för och användande av omvårdnads-process, ramverk och kärnkompetenser. Vygotskij talar om den närmaste utvecklingszonen med kollektiva läroprocesser som ett element för kunskapsutveckling (Pettersson 2008). Det finns ett avstånd mellan studentens aktuella kompetens, vilken kan bemästras på egen hand, och den framtida kompetens, vilken studenten förväntas bemästra och som är en målsituation. Modellen belyser individens förmåga att dra nytta av tidigare erfarenheter från kommunikation och samarbete som en viktig faktor i förhållande till sitt lärande och fortsatta utveckling. Kursens innehåll omfattar kunskap om och sjuksköterskans omvårdnad vid vanligt förekommande sjukdomar, vilket studenten förväntas bemästra självständigt i framtiden. Genom att öka studentens delaktighet i Veckans workshop är förhoppningen att studenten tar steg mot den framtida kompetensen.

Ett praktiskt exempel på modellen kan vara att student lyssnar på föreläsning och följer med i resonemang, men att därifrån omsätta teori till praktisk handling, blir svårt enbart genom föreläsning. Det steget kräver ytterligare engagemang, vilket kan benämnas scaffolding eller stöttning och som har sin utgångspunkt i Vygotskijs teorier. Utgångspunkten är att lösa problem och uppgifter genom ett samspel mellan student och lärare. Uppgiften för läraren blir att hjälpa studenten rikta uppmärksamheten mot uppgiftens avgörande aspekter och strukturera uppgiften (Pettersson 2008). I aktuella workshops kan det handla om att hjälpa studenten prioritera och sälla bort brus i patientfallet för att kunna beskriva adekvata omvårdnadsåtgärder. En fallgrop i modellen kan vara att jag som lärare förenklar uppgiften för mycket så att studenten i stället för att bli självständig imiterar och kopierar mig som lärare. Jag ses som ett facit.

Hur kan jag då omsätta detta pedagogiska synsätt i praktiken? Hur ser processen ut och på vilket sätt ges i min kontext förutsättningar för det livslånga lärandet? Den pedagogiska plattformen betonar individens förmåga, vikten av samarbete, lärande som en process och ett livslångt lärande men den har även en betoning på vikten av studentdelaktighet och inflytande i sitt lärande med utgångspunkt i teorin om socialkonstruktivism som menar att verkligheten är socialt konstruerad och ett resultat av mellanmänsklig interaktion och kollektivt uppförande. Kunskapen är beroende av sociala faktorer. Lärande är en social process där studenterna lär sig genom att interagera med varandra och bygga vidare på varandras kunskap och erfarenheter. En förutsättning för denna sociala process är relation. Även om vår tid förespråkar oberoende och självständighet kontrasteras det av människans relationella grundläggande behov. Denna människosyn har stöd av flera filosofer. Martin Buber (1997) menar till exempel

att det är i en jag-du-relation som människan verkligen finns samt att ”människa med människa” är den mänskliga existensens grundval. Med relationell pedagogik avses såväl att uppmärksamma relationer som att utbildning i grund och botten är relationell som föregår kunskap, lärande och undervisning (Aspelin & Johansson, 2017). Det som sker mellan människor står i centrum i den relationella pedagogiken. Det finns en kritik mot att mätbara prestationer överskuggar mänskliga relationer och metoder och tekniker ses som medel för att så rationellt som möjligt få studenten genom utbildningen för framtida yrke. Vidare lyfts syfte med utbildning fram såsom att skapa kvalifikationer för framtiden, socialisering, subjektifiering samt existentialisering. Kunskapande sker i och genom relationsprocesser” och är därmed meningsfyllda (ibid), vilket är en motpol till ett instrumentellt synsätt på utbildning och kunskapande.

Constructive Alignment (Biggs 2014) fungerar som en modell och ramverk för det högskolepedagogiska upplägget i syfte att synliggöra krav och förväntningar samt för att resultat ska kunna mätas. Detta genom transparens i kursplaner, bedömningskriterier och lärandemål som studenterna förväntas förstå eller i alla fall acceptera. Tonvikten i Constructive Alignment är studentens ”görande” och därför kritiserats för att vara en otillräcklig pedagogisk modell (Magnússon & Rytzler 2018) på grund av att modellen kan osynliggöra skillnader som finns mellan ämnestraditioner och olika kunskapssyner och vara alltför ensidig (ibid). Modellen har ej heller fokus på att kunskapande sker i och genom relationsprocesser. En förhoppning med den beskrivna läraaktiviteten Veckans Workshop är också att den ska vara medskapande och uppmuntra relationsprocesserna.

Utmaningar

Som lärare är upplägget i workshopen inspirerande men utmanande. Ett återkommande riktmärke för mig som lärare är trovärdighet. Det innebär inte att jag likt ett uppslagsverk behöver stå för all kunskap. Jag behöver vara förberedd i klassrummet men att vara förberedd till 100 procent att bemöta alla frågor vid en workshop är ej möjligt eftersom jag på förhand inte vet vilka frågeställningar som kan dyka upp, vilket inom relationell pedagogik benämns som mellanrum mellan lärare och student. Det medför möjligheter för såväl lärare som student eftersom jag i dessa mellanrum kan lita på studentens förmåga att söka kunskap och se mig som ett redskap att inhämta kunskapen. Det förutsätter en relation till studenten och en ömsesidig tillit. Ytterligare förutsättningar är lyssnandets konst. I stället för att ägna mer tid åt att tala än att lyssna borde det vara tvärtom. Lyssnandet kräver en villighet att lyssna och ett intresse för den andre parten samt en avsaknad av förutfattade meningar. Det innebär också att pedagogen är lyhörd för att nya frågor kan uppstå. Vidare har rummet och kontexten för samtalet stor betydelse om lyssnandet ska kunna ta plats i dialogen. Fysiska och digitala lärandemiljöer diskuteras inom högskolepedagogik och inte minst under pandemisituationen blev möjligheterna med digital lärandemiljö synliga och mer utvecklade. Det finns stora fördelar med en digital lärandemiljö där vägen till studenten blir kortare. Inspelade föreläsningar innebär att studenten kan välja när studenten vill ta del av undervisningen och vid behov kunna se undervisningen flera gånger. I ett yrke som sjuksköterska, som innebär personliga möten och krav på tydlig kommunikation anser jag dock att den fysiska lärandemiljön behöver finnas i större utsträckning än den digitala. Det är en anledning till att veckans workshop endast är tillgänglig i fysisk miljö. Nackdelen är naturligtvis att det finns studenter som väljer bort deltagande i workshop men vinsten med fysisk närvaro anses vara av större värde. Det upplevs enklare att skapa en tillåtande miljö fysiskt i ett klassrum.

Delaktighet

Studentens delaktighet i sin utbildning är av betydelse. Ett sätt att öka delaktigheten är studentens möjlighet att påverka sin utbildning genom utvärderingar och kursforum, vilket går i linje med högskoleförordningen (SSF 1993/100 kap 1 §14) som säger att högskolan skall ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Delaktighet går dock djupare än så. Delaktighet skapar en tillhörighet och är en motpol till individualismen som kan sägas präglade vårt samhälle. En tanke väl värd att beakta och reflektera över för blivande sjuksköterskor. Målsättningen att låta det vara högt i tak under workshopen, kan bidra till att öka studentens delaktighet. Det finns utrymme att lyfta erfarenheter från tidigare yrkesliv, reflektioner efter föreläsningar och läsning samt händelser från tidigare VFU.

Malmö universitets mål och vision betonar bland annat det aktiva arbetet för att främja mångfald, inkludering och jämställdhet bland universitetets medarbetare för att vara en kreativ och hållbar arbetsplats (Malmö universitet 2022). Detta mål gäller för universitets medarbetare men den inställningen bör också spegla sig i den pedagogik som bedrivs. För att nå målet krävs en förändring. Någon har sagt att all verklig förändring börjar inifrån. Jag kan inte verifiera citatet men vid närmare eftertanke tänker jag att för att en förändring och utveckling ska komma till stånd behöver jag vara redo för en förändring av mina invanda mönster och handlingar. Vilka motiv styr mitt val av pedagogik? Är studentens lärande en produkt eller process? Easy way out? Eller som Vygotsky (1926:123) menar: överföring av kunskap i färdigtuggad och uppkokt form? Vilken utvecklings-potential och vilka utvecklingsbehov ser jag vara möjlig? Låter jag dessa behov och potential vara en drivkraft i utveckling eller är jag en pedagog som står för nöjdhet och attityd av 'good enough'? Kan rentav mitt behov av utveckling och nyfikenhet på lärandet vara inspiration och en tillgång i relation till studenternas lärande?

Förberedelse för yrkesliv ur mångfaldhets- och jämlikhetsperspektiv

I aktuell workshop belyses även behovet av att se personen ur ett mångfaldsperspektiv, vilket också stämmer överens med den etiska kod sjuksköterskan ska arbeta efter. Hur går det till? I den aktuella workshopen lyfts mångfaldsperspektivet bland annat utifrån kärnkompetensen Personcentrerad vård som syftar till att se personen bakom diagnos och symtom. Personen är experten på sin upplevelse av ev. sjukdom och hur det påverkar livet. Samtidigt besitter sjuksköterskan omvårdnadsexpertis och dessa två möts i ett partnerskap. Sjuksköterskan är ett mänskligt redskap och som en del i utbildningen tränas studenten i att se såväl sina personliga styrkor som utmaningar. Därför lyfts även reflektions-frågor kring vad som personligen kan utmana studenten i det aktuella patientfallet men även vilka personliga styrkor studenten kan använda.

Lika villkor och jämlik vård kan ju låta som en självklarhet, men studenterna kommer att möta situationer där det inte efterlevs. Studenterna kommer att möta patienter i såväl slutenvård som i öppenvård där ojämlikhet i vård blir synlig. Reflektion kring orsaker till ojämlikhet är en viktig ingrediens i veckans workshop för att hjälpa studenterna till medvetenhet om hur deras agerande i kommande yrkesroll påverkar människan och ingjuta en tro på möjligheten att i positiv riktning förändra den värld man befinner sig i. Dessutom är det också viktigt att hjälpa studenten ta aktivt ansvar för sina handlingar. Sjuksköterskeyrket innebär flertalet utmaningar såsom stressade situationer i möte med patienter, oregelbundna arbetstider och pressade scheman och det kan vara en frestelse att använda utmaningarna som en ursäkt för att inte fullt ut ta ansvar för sina handlingar utan se sig som ett offer för omständigheterna men med ett ansvar för sina handlingar kommer också en ökad själv-känsla och

möjlighet till utveckling för studenten. Likaså finns det utrymme att diskutera och reflektera kring jämställdhet i ett kvinnodominerat yrke. Reflektionen är viktig och bidrar till kunskapsutveckling. Reflektionsmodellen med tre fokusfrågor: What? So what? Now what?, inspirerad av Terry Borton (1970) men anpassad för sjuksköterskor och andra vårdgivare av Rolfe et al (2001), är en enkel reflektionsmodell som är lätt att komma ihåg och använda och samtidigt återknyter till omvårdnadsprocessen studenterna arbetar med under utbildningen.

Slutord

För att sammanfatta denna reflektion går jag i min högskolepedagogiska gärning från en lärarcentrerad inriktning till en pedagogik som är mer relationell och medskapande. Arbetet med ”Veckans workshop” har hjälpt mig att förstå den rollen och högskolepedagogiska studier har genom litteratur, diskussion och reflektion hjälpt mig att sätta ord på mina tankar. Ledord för mig som lärare är trovärdighet, mod och att vara inlyssnande. Jag vill vara en trovärdig lärare, vilket dels kan innebära god kommunikation och relation med kollegor. Det blir en hjälp att såväl förhålla mig till ett kritiskt förhållningssätt som kan öka kreativitet ytterligare. och dels att jag vågar bjuda på mig själv i klassrummet. Mod och att våga bjuda på mig själv i klassrummet hjälper mig att skapa en tillåtande atmosfär men även att hantera oväntade situationer. De mjuka värdena vi önskar förmedla till studenterna och ser som ytterst viktiga egenskaper som sjuksköterska, behöver jag leva. Hur kan jag förmedla kärnkompetensernas innehåll men själv förhålla mig som om de inte existerade? Inlyssnande innebär att känna av rummet, förstå var studenterna befinner sig för att bekräfta och uppmuntra studenterna men samtidigt kunna leda dem i den riktning vi valt att gå. Det innebär en process, en rörelse, där jag behöver vara reflekterande och fortsätta söka utveckla min högskolepedagogiska gärning genom att gå från instrumentell lärande till relationell och medskapande pedagogik. För det finns ett mål med sjuksköterskeutbildningen – våra studenter ska bli empatiska, kompetenta sjuk-sköterskor för framtidens vård och omsorg. I ordets rätta positiva bemärkelse ska det märkas att de utbildat sig vid Malmö universitet. Nej, jag är inte framme men jag är på väg och på den vägen vill jag hålla mig.

Epilog

I brevlådan låg det en dag ett brev med fotografier från tiden i Beijing. en leende lärare omgiven av leende studenter. Varje dag var inte leende och varje dag var inte enkel, men trots språkliga och kulturella skillnader skapades möten. Det skapades relationer. När det skedde öppnades en ny värld av möjligheter för lärande. Studentgruppen i Beijing var liten men kan det vara så att en medskapande och relationell pedagogik är möjlig även i större studentgrupper? Visst är det väl möjligt att följa studentens process i stället för att se studenten som en produkt?

Referenser

- Biggs, J. B. (2014). Constructive alignment in university teaching. HERDSA Review of Higher Education. 1, 5–22.
- Borton, T. (1970). Reach, touch, and teach; student concerns and process education. New York, McGraw-Hill.
- Buber M (1994) Jag och du. Ludvika, Dualis förlag.

- Magnússon G och Rytzler J (2018). Didaktik som alternativ till en instrumentell högskolepedagogik. I: Ärlemalm-Hagsér E och Öhman M (red) Högskolepedagogisk utveckling i teori och praktik. Mälardalens högskola, Västerås
- Malmö universitet (2022) Malmö universitet strategi 2025. Tillgänglig 20231001 ><https://mau.app.box.com/s/6fl07uzaxekks1s54n6qsphr3h2l56ii><
- Pedagogisk Plattform (2022) Institutionen för Vårdvetenskap. Ver 6
- Pettersen C R (2008) Kvalitetslärande i högre utbildning. Introduktion till problem- och praktikbaserad didaktik. Lund, Studentlitteratur.
- Rolfe., G., Freshwater, D. & Jasper, M. (2001). Critical reflection in nursing and the helping professions: a user's guide. Basingstoke, Palgrave Macmillan
- SFS 1993:100 Högskoleförordningen. (HF) Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Svensk sjuksköterskeförening (2023). Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska. Stockholm.
- Uhnöo & Sherps (2018) Medskapande högskolepedagogik. Lund, Studentlitteratur.
- Vygotskij, L.S. (1978) Mind in Society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vygotskij, L.S. (1926). Estetisk uppfostran. I: G. Lindqvist (red) (1999). Vygotskij och skolan. Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogiska psykologi kommenterade som historia och aktualitet. Studentlitteratur.
- Åsén Nordström, E. (2014). Pedagogisk handledning i tanke och handling. En studie av handledares lärande. Diss. Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet.